

ቋንቋና ፡ ሕግ ፡ በኢትዮጵያ ።

ፋሲል ፡ አበበ ፡*

እስታንሊ ፡ ዜድ ፡ ፊሸር ።**

የዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ዓላማ ፡ በሁለት ፡ የሚከፈል ፡ ነው ። በመጀመሪያ ፡ አንባብያ
ንን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕጎች ፡ ውስጥ ፡ ከሚገኙት ፡ የቋንቋ ፡ ችግሮች ፡ ጋር ፡ ማስተዋወ
ቅና ፡ በዚህም ፡ ረገድ ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ የተሻለ ፡ ሁኔታ ፡ ለመፍጠር ፡ ያደረ
ገውን ፡ ጥረት ፡ መግለጽ ፡ ሲሆን ፤ ሁለተኛ ፡ ደግሞ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡
ሕጎች ፡ የተውጣጡ ፡ ምሳሌዎችን ፡ ማቅረብ ፡ ይሆናል ።

የቋንቋው ፡ ችግር ፡ መሠረቱ ፤

ከ፲፱፻፵፯ ፡ እስከ ፡ ፲፱፻፶፯ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፤ ኢትዮጵያ ፡ ዘመናዊ ፡
የሆኑና ፡ በምዕራባውያን ፡ ሥልጣኔ ፡ ላይ ፡ የተመሠረቱ ፡ ሕጎች ፡ አወጣች ።
ከነዚህ ፡ ያንዳንዶቹ፡¹ ረቂቅ ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ከተዘጋጀ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡ ተተ
ርጉሞ ፤ በዚሁ ፡ ቋንቋ ፡ በሕግ ፡ አውጪው ፡ ክፍል ፡ ከጸደቀ ፡ በኋላ ፡ በእንግሊዝኛና ፡
በአማርኛ ፡ ታትሞ ፡ እንዲወጣ ፡ ተደርጓል ። በዚህ ፡ የሁለት ፡ ቋንቋዎች ፡ ሁኔታ ፡
ውስጥ ፡ ተሰሚነት ፡ ያለው ፡ አማርኛው ፡ ሲሆን ፤ እንግሊዝኛውም ፡ በነጋሪት ፡
ጋዜጣ ፡ ታትሞ ፡ ስለሚወጣ ፡ የተወሰነ ፡ ተሰሚነት ፡ አያጣም ። ረቂቁ ፡ የተዘጋጀው ፡
በፈረንሳይኛ ፡ ቋንቋ፡² ሲሆን ፤ ሕጉ ፡ ግን ፡ ባንድ ፡ ጊዜ ፡ በሦስት ፡ ቋንቋዎች ፡ ስለሚ
ቀርብ ፡ ሁኔታውን ፡ ጥቂት ፡ ያመሳቅለዋል ። ቢሆንም ፡ ፈረንሳይኛው ፡ ምንም ፡ የመ
ሰማት ፡ ደረጃ ፡ የለውም ፤ አማርኛው ፡ ደግሞ ፡ ብሔራዊ ፡ ቋንቋ ፡ በመሆኑ ፡ ተሰሚ
ነት ፡ ሲኖረው ፡ እንግሊዝኛውም ፡ ከአማርኛው ፡ ጋር ፡ ስለሚታተም ፡ ከፈረንሳይኛው ፡
ረቂቅ ፡ ይበልጥ ፡ ተሰሚነት ፡ አለው ።

በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሁኔታ ፡ በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ የትርጉም ፡ ችግር ፡ መፈጠሩ ፡ የሚ
ያስገርም ፡ አይደለም ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በሁለቱ ፡ ወይም ፡ በሦስቱ ፡ ቋንቋዎች ፡ መካከል ፡
ልዩነት ፡ ይፈጠራል ።³ በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ ሦስት ፡ ዓይነት ፡ የአተረጓጎም ፡ ችግሮች ፡
ይታያሉ ።

* የአራተኛ ፡ ዓመት ፡ ተማሪ ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ።
** ተባባሪ ፡ የሕግ ፡ ፕሮፌሰር ፡ ቦስቶን ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ቦስቶን ፡ ማላቹሰትስ ፤ ከ፲፱፻፶፱ ፡ እስከ ፡ ፲፱፻፷፩ ፡
ረዳት ፡ የሕግ ፡ ፕሮፌሰር ፡ ቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ።
1. እነዚህም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓትና ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡
ናቸው ። ሕግ ፡ መንግሥቱ ፡ የተረቀቀው ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ሲሆን ፡ የሕግ ፡ መረጃ ፡ (ኤቪዲንስ) ፡ ረቂቅም ፡
በእንግሊዝኛ ፡ ነው ፡ ይባላል ። የእነዚህ ፡ የሕግ ፡ መንግሥትና ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕጎች ፡ ረቂቅ ፡ የተ
ጻፈው ፡ በእንግሊዝኛ ፡ ሲሆን ፡ ሌሎቹ ፡ ግን ፡ በፈረንሳይኛ ፡ ሁነው ፡ በ“ሲቪል ፡ ሎው ፡” ላይ ፡ የተመ
ሠረቱ ፡ ናቸው ።
2. የንግድ ፡ ሕግ ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ እና ፡ የባሕር ፡ ሕጎች ፡ ናቸው ።
3. ቸቹኖቪች ፡ “ኢትዮፒያን ፡ ሊጋል ፡ ኤጅኬሽን ፡” ጀርናል ፡ ኦቪ ፡ ኢትዮፒያን ፡ ስታዲስ ፡ ቮልዩም ፡
፩ ፡ ቁ ፡ ፩ ፡ (ጀንዋሪ ፡ ፩፻፱፻፷፫) ፡ ገጽ ፡ ፳፱-፸ ። የቋንቋ ፡ አተረጓጎም ፡ ስህተቱን ፡ በመመልከት ፡
ፕሮፌሰሩ ፡ “ተርጓሚዎቹ ፡ ሕጉን ፡ ትተው ፡ ልበ ፡ ወለድ ፡ ታሪክ ፡ ቢጽፉ ፡ ይሻላቸዋል ፡” ብለዋል ።
ላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ አርእስት ፡ ቁ ፡ ፲፪ ፡ ላይ ።

፩/ አንድ ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ የሕግ ፡ ቃል ፡ በሕጎች ፡ ውስጥ ፡ በተለያዩ ፡ ቦታዎች ፡ የተለየ ፡ አተረጎሙ ፡ ሊሰጠው ፡ ይችላል ።

፪/ ሕጋዊ ፡ ወይም ፡ ሕጋዊ ፡ ያልሆኑ ፡ ቃላት ፡ ሳይተረጎሙ ፡ ይታለፋሉ ፡ ወይም ባልተስተካከለ ፡ ሁኔታ ፡ ይተረጎማሉ ። ለምሳሌ ፡ ረቂቅ ፡ በአዎንታ ፡ ሲናገር ፡ ትርጉሙ ፡ በአሉታ ፡ ይናገራል ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ አማርኛውን ፡ የልጅነት ፡ ማስረጃ ፡ በልጁ ፡ ወይም ፡ በእናቱ ፡ መቅረብ ፡ ይችላል ፡ ሲል ፤ እንግሊዘኛው ፡ ግን ፡ በልጅ የው ፡ ብቻ ፡ መቅረብ ፡ መቻሉን ፡ ይነግራል ።

፫/ የረቂቅ ፡ ሕጋዊ ፡ ቃላት ፡ ሲተረጎሙ ፡ በረቂቅ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ሃሳብ ፡ ወደ ፡ አማርኛው ፡ ሳያስተላልፉ ፡ ይቀራሉ ። ለምሳሌ ፡ “ዲዩ ፡ ፕሮሰስ ፡ ኦቭ ፡ ሎው” የተሰኘው ፡ ሰፊ ፡ ሃሳብ ፡ ‘በሕግ’ ፡ በሚል ፡ አማርኛ ፡ ይተረጎማል ።

የትርጉሙ ፡ ልዩነት ፡ ሲፈጠር ፡ ትክክል ፡ የሆነውን ፡ ረቂቅን ፡ ወይም ፡ ያልተስተካከለውን ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ብሔራዊ ፡ ቋንቋ ፡ የሆነውን ፡ አማርኛውን ፡ መመልከት ፡ አስቸጋሪ ፡ ምርጫ ፡ ይሆናል ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ አማርኛው ፡ ለአንባቢው ፡ ምንም ፡ የሚጨበጥ ፡ ሃሳብ ፡ የማይሰጥ ፡ ይሆናል ። ይህ ፡ የሚሆንበት ፡ ምክንያት ፡ በአዲሶቹ ፡ ሕጎች ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ሃሳቦች ፡ በሙሉ ፡ አማርኛ ፡ ለመግለጥ ፡ ቋንቋው ፡ በቂ ፡ ዕድገት ፡ ስለሌለው ፡ ነው ። አንድ ፡ ጊዜ ፡⁴ ሕጎች ፡ ከመውጣታቸውም ፡ በፊት ፡ የሚያስፈልጉትን ፡ የአማርኛ ፡ ቃላት ፡ የሚፈጥር ፡ የ“ቋንቋ ፡ አካዳሚ” እንዲቋቋም ፡ ሃሳብ ፡ ቀርቦ ፡ ነበር ። ይህ ፡ ግን ፡ ሳይፈጸም ፡ ቀርቷል ። ስለዚህ ፡ ሕጎቹን ፡ ከአውሮጳዊው ፡ ቋንቋ ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡ የተረጎሙት ፡ ሰዎች ፡ አዳዲስ ፡ ቃላት ፡ እንዲፈጥሩ ፡ ተገደዋል ። ቃላቱን ፡ ሲፈጥሩ ፡ ግን ፡ በያንዳንዱ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ወይም ፡ በሕጎቹ ፡ መካከል ፡ የተለያዩ ፡ ትርጉሞችን ፡ ስለሚሰጡ ፡ ብዙ ፡ ችግር ፡ ተፈጥሯል ።⁵ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ሰፊ ፡ ትርጓሜ ፡ የያዙትን ፡ የአውሮጳ ፡ ቃላት ፡ ወደ ፡ አማርኛ ፡ ለመተርጎም ፡ ሲሞክሩ ፡ የማይረዱ ፡ ቃላትን ፡ ፈጥረዋል ።

የዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሁኔታ ፡ በሕጉ ፡ ውስጥ ፡ ጥርጣሬን ፡ እየፈጠረ ፡ መንግሥቱ ፡ የአገሪቱን ፡ ሕጎች ፡ ለማሻሻል ፡ የሚያሳየውን ፡ ትጋት ፡ የሚያደክም ፡ ነው ። ሕጎቹ ፡ ገና ፡ አዲስ ፡ በመሆናቸው ፡ በአገሪቱ ፡ ውስጥ ፡ በብዙ ፡ ቦታዎች ፡ አይሰራባቸውም ። ስለዚህ ፡ የሚጠቀሙባቸው ፡ ጥቂቶቹ ፡ ዳኞችና ፡ ጠበቆች ፡ እንግሊዘኛውንና ፡ ፈረንሳይኛውን ፡ መረዳት ፡ ስለሚችሉ ፡ በነዚህ ፡ ይጠቀማሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ በኢትዮጵያ ውስጥ ፡ ካሉት ፡ ዳኞችና ፡ ጠበቆች ፡ ዘጠና ፡ በመቶ ፡ በነዚህ ፡ ቋንቋ ፡ በቂ ፡ ችሎታ ፡ ስለሌላቸው ፡ በዚህ ፡ ዘዴ ፡ መጠቀም ፡ አይችሉም ። ስለዚህ ፡ ሕጎቹ ፡ በይበልጥ ፡ በሚስፋፉበት ፡ ጊዜ ፡ የአማርኛው ፡ ጽሑፍ ፡ የበለጠ ፡ አገልግሎት ፡ መስጠት ፡ እንደሚኖርበት ፡ አይጠረጠርም ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ራሱን ፡ የቻለ ፡ የአማርኛ ፡ ሕጋዊ ፡ ቋንቋ ፡ እንዲኖር ፡ ማድረግ ፡ በጣም ፡ የሚያስቸኩል ፡ ጉዳይ ፡ ይሆናል ። ጥንት ፡ የፈረንሳይኛ ፡ የእንግሊዝ ፡ ቅኝ ፡ አገር ፡ የነበሩት ፡ ግዛቶች ፡ በፈረንሳይኛ ፡ ወይም ፡

4. በድሮው ፡ የፍርድ ፡ ሚኒስቴር ፡ ምክትል ፡ ሚኒስትር ፡ በሊቀ ፡ መኳሰ ፡ ታደሰ ፡ ነጋሽ ፡ “ኤ ፡ ፕሮጀክት ፡ ፎር ፡ ዘ ፡ ኢምፕራቭሚንት ፡ ኦቭ ፡ ዘ ፡ ጄኔራል” ሐምሌ ፡ ፱ ፡ ፲፱፻፱፻፱ ፡ መዝገብ ፡ ቤት ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ቢ.ጋ.ሥ. የኒሽርሲቲ ፡ ገጽ ፡ ፴ ፡ ላይ ፡ የሚከተለውን ፡ ብለዋል ፡— “ሕጎችን ፡ ማቋቋም ፡ የረዥም ፡ ጊዜ ፡ ዓላማችን ፡ ነው ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ከዚህ ፡ ሥራ ፡ ጋር ፡ ሕጋዊ ፡ ቃላትን ፡ የሚፈጥር ፡ አንድ ፡ የቋንቋ ፡ አካዳሚ ፡ ያስፈልገናል” የተርጓሚው ፡ ማስታወሻ ፡ አማርኛውን ፡ ማግኘት ፡ ስላልቻልን ፡ ፍሬ ፡ ነገሩን ፡ ከእንግሊዘኛው ፡ ተርጉሙናል ። አርእስቱ ፡ ግን ፡ በአንግሊዘኛው ፡ ዓይነት ፡ አንዲቆይ ፡ አድርገናል ።

5. ቼቼናሺች ፡ ላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ አርእስት ፡ ፪ሀ ፡ ላይ ፡ ይመለከቷል ።

በአንግሊዝኛ ፡ መጠቀም ፡ ይችላሉ ። በኢትዮጵያ ፡ ግን ፡ ጻኞች ፡ ጠበቆችና ፡ ተሟጋ
ቾች ፡ የሚጠቀሙበት ፡ ቋንቋ ፡ አማርኛ ፡ ስለሆነ ፡ በደፈናው ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ቃላት ፡
በቋንቋው ፡ ውስጥ ፡ ማስገባት ፡ አይቻልም ። ቋንቋው ፡ በተያያዘና ፡ ግልጽ ፡ በሆነ ፡
ዘዴ ፡ ከውጭ ፡ የተወረሱትን ፡ ሕጋዊ ፡ ሃሳቦች ፡ መግለጽ ፡ እንዲችል ፡ ማድረግ ፡
ያስፈልጋል ።

የመዝገብ ፡ ቃላት ፡ ፕሮግራም ፡ - ግላማውና ፡ ያደረገው ፡ እርምጃ ፤

በ፲፱፻፶፮ ፡ ግ ፡ ም ፡ የቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡
ትምህርት ፡ ክፍል ፡ የጥናትና ፡ የእትም ፡ ኩሚቲ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ የሕግ ፡ አዋቂዎች ፡
ከፍ ፡ ብለው ፡ ከሚታዩት ፡ አስፈላጊ ፡ ነገሮች ፡ አንዱ ፡ የአማርኛ ፡ የሕግ ፡
መዝገብ ፡ ቃላት ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ወሰነ ። የአማርኛ ፡ የሕግ ፡ ቃላት ፡ መግለጫ ፡ የሚ
ይዝ ፡ መዝገብ ፡ ቃላት ፡ ማስፈለጉን ፡ ቢያውቅም ፡ በመጀመሪያ ፡ ደረጃ ፡ ለፈረንሳይ
ኛና ፡ ለአንግሊዝኛ ፡ የሕግ ፡ ቃላት ፡ የተተኩትን ፡ የአማርኛ ፡ ቃላት ፡ በሥርዓት ፡
መዘርዘር ፡ ያስፈልጋል ፡ ሲል ፡ ወስኖ ፡ ይህንን ፡ ሥራ ፡ እንደሚከተለው ፡ በሁለት ፡
ከፈለው ።

፩/ በተቀዳሚ ፡ በአገሪቱ ፡ ሕጎች ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ የአማርኛ ፡ የሕግ ፡ ቃላት ፡
የሚይዝ ፡ መዝገብ ፡ ማዘጋጀት ፡ በአዲሶቹ ፡ ሕጎች ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ሰባት ፡ ሺ ፡
የሚሆኑትን ፡ ድንጋጌዎች ፡ በማጥናት ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ የሕግ ፡ ቃላት ፡ እንዴት ፡
ወደ ፡ አማርኛ ፡ እንደተተረጎሙ ፡ ማየት ፡ ነው ። መዝገብ ፡ ቃላት ፡ ለሕግ ፡ አውጪ
ዎች ፡ ለተርጓሚዎች ፡ እና ፡ በጠቅላላውም ፡ ለሕግ ፡ ዐዋቂዎች ፡ እንዲረዳ ፡ ተብሎ ፡
በሦስት ፡ ቋንቋዎች ፡ ይዘጋጃል ። እያንዳንዱ ፡ የአማርኛ ፡ የሕግ ፡ ቃል ፡ የሚገኝበ
ትን ፡ ቁጥር ፡ ማሳየት ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ የቋንቋ ፡ ችግር ፡ የተፈጠረባቸውን ፡ ሁኔታ
ዎችንም ፡ ጭምር ፡ ለማወቅ ፡ ይረዳል ። ይህ ፡ የቋንቋ ፡ ችግር ፡ በተለይ ፡ የሚገኘው ፡ አን
ደኛ ፡ ሁለት ፡ ወይም ፡ ከሁለት ፡ በላይ ፡ የሆኑ ፡ የአማርኛ ፡ ቃላት ፡ አንዱን ፡ የውጭ ፡
አገር ፡ ቃል ፡ መተርጎሚያ ፡ ሲሆኑና ፡ ሁለተኛ ፡ ደግሞ ፡ ሁለት ፡ ወይም ፡ ከሁለት ፡
በላይ ፡ የሆኑትን ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ቃላት ፡ አንድ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ ሲተረጎማቸው ፡
ነው ።⁶ በአንደኛ ፡ ክፍል ፡ የአማርኛው ፡ ብዛት ፡ የሚያማታ ፡ ሲሆን ፡ በሁለተኛው ፡
ደግሞ ፡ የአማርኛው ፡ ማነስ ፡ ትርጉሙን ፡ የማይገባ ፡ ያደርገዋል ። እነዚህን ፡ ችግ
ሮች ፡ በማወቅ ፡ መዝገብ ፡ ቃላቱን ፡ አንባቢ ፡ የተሻለውን ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ ለመም
ረጥ ፡ ቢያስፈልግም ፡ አዲስ ፡ ቃል ፡ ለመፍጠር ፡ መነሻ ፡ ይኖረዋል ። ይህ ፡ ፕሮግራም ፡
ባይጀመር ፡ ግን ፡ በጨለማ ፡ ውስጥ ፡ ስለሚሰራ ፡ በሥራው ፡ ላይ ፡ መደጋገም ፡ ይፈ
ጠራል ። እስካሁን ፡ ድረስ ፡ ዕቅዱ ፡ ይህን ፡ ሰፊ ፡ የሆነውን ፡ ሥራ ፡ በማከናወን ፡
ላይ ፡ ይገኛል ።

፪/ ይህ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰው ፡ ሥራ ፡ እንደተፈጸመ ፡ የሚቀጥለው ፡ እርምጃ ፡
የግዕዝን ፡ አዋቂዎችና ፡ የሕግ ፡ መምህራንን ፡ የሚይዝ ፡ አንድ ፡ የቋንቋ ፡
ኮሚሲዮን ፡ ማቋቋም ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። ቃላት ፡ በብዛት ፡ በተከማቹበት ፡ ቦታ ፡ ድር
ጅቱ ፡ ከውጭ ፡ አገሩ ፡ ቃል ፡ ጋር ፡ የሚስማማ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ መምረጥ ፡ ይች
ላል ። አዳዲስ ፡ ቃላት ፡ ሲያስፈልጉ ፡ እነዚሁኑ ፡ ይፈጥራል ። በሕጎቹ ፡ ውስጥ ፡ የሚ
ገኙት ፡ ቃላት ፡ ብቁዎች ፡ ከሆኑ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ያጸድቃቸዋል ። የኮሚሲዮኑ ፡ ሥራ ፡

6. በሁለተኛውና ፡ በሦስተኛው ፡ ተራ ፡ ቁጥር ፡ የተጠቀሱትን ፡ የትርጓሜ ፡ ችግሮች ፡ ፕሮግራሙ ፡ በቀ
ጥታ ፡ ባይመለከታቸውም ፡ ሥራ ፡ አስኪያጁ ፡ ከሥራ ፡ ጓደኞቹ ፡ ያገኛቸውን ፡ እንዳንድ ፡ የዚህ ፡ ዓይ
ነት ፡ ችግሮች ፡ ለመሰብሰብ ፡ ጥክሮአል ።

ይህን : መዝገበ : ቃላት : በማጠናቀቅ : ይፈጸማል ። የተባለውም : መዝገበ : ቃላት : ለወደፊት : የሕግ : አወጣጥ : ሥራ : መምሪያ : ከመሆኑም : በላይ : በአሁኖቹ : ሕጎች ውስጥ : ያሉትን : የቋንቋ : ችግሮች : ለማስወገድ : ይረዳል ። የዚህ : ዓይነት : ድርጅት : በታንዛኒያ : ጥሩ : ውጤት : አስገኝቷል ። በራሳቸው : ፈቃድ : የተነሳሱ : አዋቂዎች : ለጥቂት : ዓመታት : አብረው : በመሥራት : የስዋሂሊ : የሕግ : ቃላትን : አዘጋጅተዋል ።⁷ የዚህ : ዓይነቱ : ድርጅት : የመንግሥትን : ድጋፍ : ይጠይቃል ። ነገር ግን : የመጀመሪያው : ክፍል : ተክናውኖ : ስላላለቀ : በአሁኑ : ጊዜ : የመንግሥትን : ድጋፍ : መጠየቅ : የሥራውን : ጨቅላነት : አለማስተዋል : ይሆናል ።

የሥራው : የመጀመሪያ : ክፍል : አሁን : ባለቀና : ለጥናት : ተብሎ : በተሰጠ : የፎርድ : የበጎ : አድራጎት : ድርጅት : ገንዘብ : በ፲፱፻፶፯ : ተጀመረ ። ይህ : ፕሮግራም : ተማሪዎችን : በትርፍ : ጊዜአቸው : በመምህራን : ቁጥጥር : ሥር : እያሠራ : እስካሁን : አምስት : ሺ : የሚሆኑ : የሕግ : ቃላት : እንዲመዘገቡ : አድርጓል።⁸ እነዚህ : ቃላት : ለኢትዮጵያ : የሕግ : መጽሔት : ተርጓሚዎች : እና : ለሌሎችም : የኢትዮጵያ : ሕግ : አጥኝዎች : ጠቃሚ : ሁኔታ ። ከባዱ : ሥራ : ግን : ያለው : ወደፊት : ነው ። በኢትዮጵያ : ሕግጋት : ውስጥ : ከሚገኙት : ሰባት : ሺ : ድንጋጌዎች : እስካሁን : የተሠሩት : አንድ : ሺ : ብቻ : ናቸው ።⁹ በቂ : የሕግ : ዕውቀትና : የፈረንሳዊኛና : የእንግሊዝኛ : ቋንቋ : ችሎታ : ያላቸው : ሰዎች : በብዛት : በማጣታችን : በሦስቱ : ቋንቋዎች : የተጻፉትን : ሕጎች : በመተው : ባለ : ሁለት : ቋንቋ : የሆኑትን : ግን : ለመጨረስ : ተቃርበናል ። ነገር : ግን : በገንዘብ : ምክንያት : የሕግ : ትምህርት : ቤታችን : ሥራውን : እንዲያቋርጥ : ተገድዷል ።

በሥነ : ሥርዓት : ሕግጋት : ውስጥ : ያሉ : አንዳንድ : የቋንቋ : ችግሮች ።

ለምሳሌ : ያህል : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓትና : በፍትሐ : ብሔር : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ውስጥ : የሚገኙ : አንዳንድ : የቋንቋ : ችግሮችን : እናቀ

7. ኤ : ቢ : ዌስተን : “ሎው : ኢን : ሰዋሂሊ : ፡ ፕሮብሌምስ : ኢን : ዴቪሎፕንግ : ዘ : ናሽናል : ላንተ ወጅ :” : ኢስት : አፍሪካን : ሎው : ጆርናል : ፕላይም : ፩ : ቁ : ፩ (ማርች : ፲፱፻፷፮) : ገጽ : ፳ ። ኤል : ሃሪስ : “ላንተ-ወጅ : ኤንድ : ሎው : ኢን : ታንዛንያ :” ጆርናል : ኦቭ : አፍሪካን : ሎው : ፕላይም : ፲፩ : ቁ/፩ (ሰፕሬንግ : ፲፱፻፷፮) : ገጽ : ፳፫ ። ከነፃነት : በፊት : የታንዛንያ : ሕጎች : የሚወጡት : በእንግሊዝኛ : ብቻ : ነበር ። ስለዚህ : የታንዛንያ : የቋንቋ : ኮሚሽን : እንደ : ኢትዮጵያ : ሳይሆን : የጀመረው : በአዲስ : ደረጃ : ነበር ። ሕጎቹ : ከመውጣታቸው : በፊት : የቋንቋው : ሥራ : ቀድሞ : ቢሆን : ኖሮ : የኢትዮጵያም : ሁኔታ : የታንዛንያን : ይመስል : ነበር ። ስለ : ሌላ : ጎረቤት : አገር : የቋንቋ : ችግር : ለማወቅ : ፒ : ኮንቲኒ : “ኢንተግሬሽን : ኦቭ : ሊጋል : ሳይስተምስ : ኢን : ዘ : ሶማሊ : ሪፑብሊክ :” ኢንተርናሽናል : ኤንድ : ኮምፓራቲቭ : ሎው : ኩዋር ተርሲ ፣ ፕላይም : ፲፮ : (፲፱፻፷፮) : ገጽ : ፩፻፺-፺፩ : ይመለከታል ።

8. ፕሮግራሙ : የሚጠቀምበት : ዘዴ : አድካሚ : ቢሆንም : የተወሰነበ : አይደለም ። ሠራተኛው : አስቀድሞ : የሕጎቹን : የመጀመሪያ : ረቂቅ : በመያዝ : ሕጋዊ : የሆኑትን : ቃላት : ያወጣል ። ቀጥሎ : በተተረጎመው : ረቂቅ : ያለውን : ተመሳሳይ : ቃል : ያወጣል ። እነዚህ : ተመሳሳዮች : በወረቀት : ላይ : ይሰፍራሉ ። የመጀመሪያው : ረቂቅ : በእንግሊዘኛ : ሲሆን : ሁለት : ወረቀቶች : ይዘጋጃሉ ። ረቂቁ : በፈረንሳዊኛ : ሲሆን : ግን : ወረቀቶቹ : ሶስት : ይሆናሉ ። ስለዚህ : በመጨረሻ : በኢትዮጵያ : ያሉትን : ሕጋዊ : ቃላት : በሙሉ : የሚይዝ : ወረቀቶች : ድርድር : ይኖራል ።

9. እስካሁን : ድረስ : የሚከተሉት : ተሠርተዋል ። የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : በሙሉ : የፍትሐ : ብሔር : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁ : ፩ : እስከ : ፶፯ ፣ የፍትሐ : ብሔር : ሕግ : ቁ/ ፩፻፩፻፳፮ : እስከ : ቁ/ ፩፻፩፻፳፭ : እና : ቁ/ ፩፻፩፻፳፭ : እስከ : ቁ/ ፩፻፩፻፲፯ ፣ ሕገ : መንግሥት : በሙሉ ።

ርባለን ። እነዚህ ፡ ግን ፡ በሁለት ፡ ቋንቋ ፡ ብቻ ፡ የተጻፉ ፡ በመሆናቸው ፡¹⁰ የሚፈጥሩት የቋንቋ ፡ ችግር ፡ በሦስት ፡ ቋንቋ ፡ ከተጻፉት ፡ ሕጎች ፡ በጣም ፡ ያነሰ ፡ ነው ።¹¹

አንደኛው ፡ የቋንቋ ፡ ችግር ፡ የሚፈጠረው ፡ አንድ ፡ የውጭ ፡ የሕግ ፡ ቃል ፡ በተለያዩ ፡ ቦታዎች ፡ የተለያዩ ፡ ትርጉሞች ፡ ሲሰጡት ፡ መሆኑን ፡ ከላይ ፡ ተመልክተናል። ይህ ፡ መሆኑ ፡ ግን ፡ እንዳንዴ ፡ በአማርኛ ፡ ቃል ፡ ጠባይ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። የአማርኛ ፡ የሕግ ፡ ፅንሰ ፡ አሳቦች ፡ ያልተወሰኑ ፡ ስለሆኑ ፡ ተርጓሚው ፡ ፅንሰ ፡ አሳቡን ፡ ባገኝ ቃል ፡ መግለጽ ፡ እንዳማይችል ፡ በማወቅ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ከግሥ ፡ ቃል ፡ መፍጠር ፡ ወይም ፡ ብዙ ፡ ቃላትን ፡ በማያያዝ ፡ ሃሳቡን ፡ እንዲገልጽ ፡ ተገደል ። ስለዚህ ፡ በተለያዩ ፡ ቦታዎች ፡ ከግሥ ፡ የፈለቀውን ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ የተያያዙትን ፡ ቃላት ፡ በተለያየ ፡ ቦታ ፡ ሳይለወጡ ፡ መያዝ ፡ አስቸጋሪ ፡ ይሆናል ። ቢሆንም ፡ እነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪ ፡ ስላይደሉ ፡ ብዙ ፡ ማሰብ ፡ አያሻም ። ለምሳሌ ፡ ያህል ፡ “ኤቪደንስ” የተባለውን ፡ የእንግሊዘኛ ፡ ቃል ፡ በምን ፡ ዓይነት ፡ በተለያየ ፡ ሁኔታዎች ፡ እንደተተረጎመው ፡ በፍትህ ፡ ብሔር ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፪፻፶፰ ፡ ፪፻፷፩ ፡ ፪፻፷፭ ፡ እና ፡ ፩፻፷፱ ፡ እንዲሁም ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ስነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ. ፺፯ ፡ ፩፻፵፯ ፡ እና ፡ ፪፻፬ ፡ ለማየት ፡ ይቻላል ።¹²

አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ቃል ፡ የሚገለጸው ፡ የሕግ ፡ አሳብ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ስለሌለ ፡ አንዱን ፡ የውጭ ፡ ቃል ፡ ሁልጊዜ ፡ በተያያዙ ፡ ሁኔታ ፡ የሚገልጽ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ መፍጠር ፡ ያዳግታል ። ስለዚህ ፡ አንድ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ በአንድ ፡ ቦታ ፡ ተገቢ ፡ መስሎ ፡ ከቆየ ፡ በኋላ ፡ በሌላ ፡ ቦታ ፡ ማስገባቱ ፡ ትርጉም ፡ ያሳጣዋል ። ለምሳሌ ፡ “ጁሪስዲክሽን” የተባለው ፡ ቃል ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ. ፬ ፡ ፱፡፱፬ ፡ ፱፮ ፡ እና ፡ ፪፻፳፫ ፡ እንዴት ፡ እንደተተረጎመ ፡ ለማየት ፡ ይቻላል ።¹³

ሌላው ፡ የቋንቋ ፡ ችግር ፡ ደግሞ ፡ አንድ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ ብዙ ፡ የውጭ ፡ የሕግ ፡ ቃላትን ፡ ሲተረጎም ፡ ነው ። ይህ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የሚያሳስብ ፡ አይሆንም ፤ ምክንያቱም ፡ ለሕጉ ፡ ተብራሪነት ፡ ቃላትን ፡ ማብዛቱ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ አስፈላጊ ፡ የማይሆንበት ፡ ጊዜ ፡ ስለአለ ፡ ነው ።

ለምሳሌ ፡ በእንግሊዘኛ ፡ “ሪሊዥክን ፡ ቤይል” ፡ እና ፡ “ሪሊዥክን ፡ ቦንድ” ፡ የተባሉት ፡ በአማርኛ ፡ “የዋስትና ፡ ወረቀት ፡ አስፈርሞ ፡ ስለመልቀቅ” ፡ በሚል ፡ በአንድ ፡ አተረጓጎም ፡ ቀርቦዋል ።¹⁴ እንዳንዴ ፡ ግን ፡ በጣም ፡ የተለያዩት ፡ የውጭ ፡ አገር ፡ ቃላት ፡ በአንድ ፡ የአማርኛ ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ በሚመሳሰሉ ፡ የአማርኛ ፡ ቃላት ፡ ብቻ ፡ የሚተረጎሙ

10. በመጀመሪያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የረቀቀው ፡ በፕሮፌሰር ፡ ዣን ፡ ግራቭን ፡ ነበር ። በኋላ ፡ ግን ፡ አብዛኛው ፡ በእንግሊዘኛው ፡ የሕግ ፡ ሊቅ ፡ በሰር ፡ ቻርልስ ፡ ማትዩ ፡ ረቂቅ ፡ ተለውጧል ።

11. በፈረንሳይኛ ፡ በእንግሊዘኛ ፡ እና ፡ በአማርኛ ፡ ለሚገኙ ፡ የቋንቋ ፡ ችግሮች ፡ ቸርች ፡ “ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ የእንደራሴነት ፡ (የውክልና) ፡ ሕግ ፡ ማብራሪያ” ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፡ ፱፻፱ ፡ ፫ (፲፱፻፶፰) ፡ ገጽ ፡ ፫፻፲፬ ፡ (አፕንዲክስ) ፡ ይመለከታል ።

12. የፍትህ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፳፱ ፡ “የሥልጣን ፡ ማስረጃ” ፡ ይላል ። የፍትህ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፱፻፮ ፡ እና ፡ ፶፰ ፡ “መረጃ” ፡ ይላል ። የፍትህ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፫፻፳፮ ፡ “የማያረጋግጥ ፡ ጽሑፍ” ፡ ይላል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፵፯ ፡ ፶፯ ፡ ፪፻፬ ፡ “ምስክርነት” ፡ ይላል ።

13. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፱፻፮ ፡ እና ፡ ፱፻፮ ፡ “ክስ ፡ ለማየት ፡ መብት ፡ ያለው ፍርድ ፡ ቤት” ይላል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፬ ፡ “የፍርድ ፡ ቤት ፡ ሥልጣን” ፡ ይላል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፪፻፳፫ ፡ “ሥልጣን” ይላል ።

14. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፳፰(፩) ፡ ፳፫(፩) ።

መብት ፡ ጊዜ ፡ አለ ። በዚህ ፡ ሁኔታ ፡ የተለያዩ ፡ የአማርኛ ፡ ቃላት ፡ ያስፈልጋሉ ። ምክንያቱም ፡ ህን ፡ አለማድረግ ፡ በክስ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ አንደኛውን ፡ ወገን ፡ ስለሚበድል ፡ ወይም ፡ ሕጉን ፡ በወቅላላ ፡ የደበዘዘ ፡ ስለሚያደርገው ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ ሁለቱ ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃላት ፡ “አኩዊታል” ፡ እና ፡ “ዲስቻርጅ” ፡ በፍርድ ፡ ውሳኔዎች ውስጥ ፡ በተመሳሳይ ፡ ስለሚተረጎሙ ፡ ተከሳሹ ፡ ላይ ፡ የተበየነውን ፡ ትክክለኛ ፡ ውሳኔ ፡ ማወቅ ፡ ያስቸግራል ። በእንግሊዝኛው ፡ “አኩዊታል” ማለት ፡ ተከሳሹ ፡ በክስ ፡ መሠረት ፡ ጥፋተኛ ፡ አይደለም ፡ የሚል ፡ የፍርድ ፡ ውሳኔና ፡ በተመሳሳይ ፡ ክስ ፡ በድጋሚ ፡ እንዳይቀርብ ፡ የሚከለክል ፡ ብይን ፡ ነው ። ይህም ፡ ለይግባኝ ፡ መንገድ ፡ ከመክፈት ፡ በቀር ፡ የክስን ፡ ጉዳይ ፡ የሚፈጽም ፡ ነው ።¹⁵ “ዲስቻርጅ” ማለት ፡ ግን ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ተከሳሹን ፡ መልቀቁ ፡ እንጅ ፡ ስለ ፡ ጥፋቱ ፡ የወሰነው ፡ ነገር ፡ እንደሌለ ፡ የሚያስገነዝብ ፡ ቃል ፡ ነው ። በተመሳሳይ ፡ ክስ ፡ አቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ደግሞ ፡ ሊከስ ፡ ይችላል ።¹⁶ አንዳንዴ ፡ “በጊዜው” ፡ ወይም ፡ “በነፃ” በማለት ፡ ከመለየት ፡ በስተቀር ፡ አማርኛው ፡ ሁለቱንም ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃላት ፡ የሚተረጎመው ፡ ባንድ ፡ ዓይነት ፡ ዘዴ ፡ ነው ።¹⁷ አንዳንዴ ፡ “ዲስቻርጅ” የተባለውን ፡ ለመተርጎም ፡ አማርኛው ፡ “መልቀቅ” ፡ ይላል ።¹⁸ ይህ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ችግርን ፡ ፈጥሯል ። ምክንያቱም ፡ ልዩነቱ ፡ በቆየው ፡ የኢትዮጵያ ፡ የሕግ ፡ ቅንጅት ፡ ውስጥ ፡ የታወቀ ፡ ስላልነበረ ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ በከሳሽ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉና ፡ ተከሳሽ ፡ ጃዳ ፡ አላሉ።¹⁹ ጉዳይ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ተከሳሹን ፡ “ለቀነዋል” ፡ በማለት ፡ ስለሚፈጸምበት ፡ የወደፊት ፡ ሁኔታ ፡ ሳያብራራ ፡ ትቶታል ። በከሳሽ ፡ በዐቃቤ ፡ ሕጉና ፡ ተከሳሽ ፡ ብርሃን ፡ ገብረ ፡ ሥላሴ²⁰ ጉዳይ ፡ ደግሞ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ ምስክሮች ፡ ስላላቀረበ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ መዝገቡን ፡ በመዘጋት ፡ ተከሳሹ ፡ ከወህኒ ፡ ቤት ፡ እንዲለቀቅ ፡ አዘዘ ። “ተከሳሹ ፡ በፍጥነት ፡ እንዲለቀቅ ፡ አዘናል ።” ሲል ፡ የትኛውን ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃል ፡ ሃሳብ ፡ እንደተከተለ ፡ ማወቁ ፡ ያስቸግራል ።

እንዲሁም ፡ ክስ ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡ አራት ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃላትን ፡ ይተረጎማል ። እነዚህ ፡ አራቱ ፡ የእንግሊዝኛ ፡ ቃላት ፡ “ፕሮሴኩሽን” ፡ “ቻርጅ” ፡ “ኮምፕሌይንት” ፡ እና ፡ “አክዩዜሽን”²¹ ናቸው ። አንዳንዴ ፡ “ኮምፕሌይንት፡አቤቱታ”²² በሚል ፡ ቃል ፡ ይተረጎማል ። አንዳንዴ ፡ ደግሞ ፡ “የክስ ፡ አቤቱታ”²³ ይሆናል ። ሌላ ፡ ቦታ ፡

15. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፴ (፪) (ለ)ን ፡ ይመለከታል ።
16. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፳፪ (፫) ፡ ጿ ፡ ይመለከታል ።
17. ለቱ/ ፩፻፴ (፪) (ለ) ፡ ፩፻፶፰ ፡ ፩፻፸፯ ፡ እና ፡ ፪፻፳፩ (፫) ፡ “አኩዊታል” ፡ “ነፃ ፡ መለቀቅ” ፡ በሚል ፡ ሐረግ ፡ ተተርጎሟል ። በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ፶፪(፪) እና ፡ ፲፮ (፪) ፡ ደግሞ ፡ “ከቅጣት ፡ ነፃ ፡ መውጣት” በሚል ፡ ሐረግ ፡ ተተርጎሟል ። በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፳፩ (፫) ፡ ፩፻፳፱ ፡ ፩፻፺፭ (፪) (ሀ) ፡ “ዲስቻርጅ” ፡ “ለጊዜው ፡ መለቀቅ” ተብሎ ፡ ተተርጎሟል ።
18. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፩፻፳፪ ፡ ፩፻፶፰ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ/ ፲፮(፪) ፡ “ዲስቻርጅ” ፡ “ከክስ ፡ ውጭ ፡ መሆን” ተብሎ ፡ ተተርጎሟል ።
19. (ከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ ፲፱፻፶፯) ፡ የወንጀል ፡ መዝገብ ፡ ቁ/ ፪፻፶፯/፶፱ ፡ ያልታተመ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ቀ/ ፳/ ሥ/ ዩኒቨርሲቲ ።
20. (ከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ ፲፱፻፶፰) ፡ የወንጀል ፡ መዝገብ ፡ ቁ/ ፩፻፱/ ፶፱ ፡ ያልታተመ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ቀ/ ፳/ ሥ/ ዩኒቨርሲቲ ።
21. በ“ኮምፕሌይንት” እና ፡ በ“አክዩዜሽን” መካከል ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ ለመረዳት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጻሕፍት ፡ “ለመክሰስ ፡ መብተኛ ፡ የሆኑት ፡ ሰዎች ፡ አቤቱታ ፡ ሲቀርብ ፡ ብቻ ፡ የክስን ፡ ጉዳይ ፡ ለመከታተል ፡ የሚቻልባቸው ፡ ወንጀሎች” ፡ ሾልደም ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፶፯) ፡ ገጽ ፡ ፩፻፳፩ ፡ ቁ/ ፩ ፡ ላይ ።
22. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፳፰ (፩) ፡ ፴፪ (፪) (ለ) ፡ ፶፰ (፩) (ሀ) ፡ ፩፻፸፮ (፫) ፡ ፩፻፶፯ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ ፡ ፪፻፲፮-፪፻፲፯ ።
23. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ቁ/ ፲፫ ፡ ፲፱ (፩) ፡ ፲፭ ፡ ፲፮ ፡ ፳፫ ፡ ፳፮ (፩) ፡ ፵፱ (፩) ፡ (፪) ፡ ፩፻፶፱ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ/፳ ፡ ፲፱ (፪) ፡ ፲፱ (፩) (ሀ) ፡ ፪፻፲፰ ፡ ፪፻፲፱ ።

ደግሞ : “ክስ” : ይሆናል²⁴ ። “አክዮዜሽን” : ደግሞ : “ክስ”²⁵ ወይም : በ“የወንጀል : ክስ”²⁶ ይተረጎማል ። “ቻርጅ” : እና : “ፕሮሴኩሽን” : “ክስ” : በሚል : ቃል : ይተረጎማሉ ።²⁷ በዚህ : በቃላት : መደራረብ : ምክንያት : ብዙ : ችግር : ተፈጥሯል ።

መደምደሚያ ፤

የዚህ : ጽሑፍ : ዓላማ : ያለውን : የቋንቋ : ችግር : የሚያብራሩ : ምሳሌዎች ፤ ማቅረብ : ብቻ : ነው ። በተጨማሪ : ከሥነ : ሥርዓት : ሕጎች : ውስጥ : ሌሎች : ምሳሌዎችን : ማቅረብ : ይቻላል ።²⁸ አጥጋቢ : የሕግ : መዝገብ : ቃላትን : የማዘጋጀቱ : ተግባር : መጀመሩን : ገልጸናል ። የተጀመረውን : ሥራ : ለመጨረስ : ይህ : ጽሑፍ : ብዙዎቹን : የኢትዮጵያ : የሕግ : ባለሙያዎች : እንደሚያነሳሳ : ተስፋ : አለን ።

24. የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁ/ ፲፫ ፤ የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ/ ፪፻፲፮ ፤ ፪፻፳፪ ። በወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ውስጥ : “አቤት : ባይነት” በሚል : ቀርቧል ።
 25. የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ : ፪፻፲፮ ።
 26. የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁ/ ፲፬ ።
 27. የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ሥነ : ሥርዓት : ቁ/ ፵፪ ፤ (ጿ) (ሐ) ፤ ፩፻፳፰ ፤ የወንጀልኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ/ ፮፻፳፩ ።
 28. ለምሳሌ : “ኮንፌሽን” እና : “ፕሲ : ኦቭ : ጊልቲ” የተባሉት : ሁለት : ቃላት : “የእምነት : ቃል :” በሚል : ሐረግ : ተተርጉመዋል ።

